

Sopimus kumppanuudesta Lieksan kaupungin ja Pohjois-Karjalan biosfäärialueen välillä

Sopijaosapuolet

Pohjois-Karjalan biosfäärialue ja Lieksan kaupunki

Tausta

Biosfäärialueet ovat kestävän kehityksen mallialueita, jotka kuuluvat YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO:n maailmanlaajuiseen ”Ihminen ja biosfääri” (Man and Biosphere, MAB) -ohjelmaan. YK edustaa korkeinta mahdollista kansainvälistä päätäntää maapallolla. Hallitusten välisen MAB-ohjelman käytännön toiminta hoidetaan kunkin maan kansallisten päätösten kautta, mutta toiminnan tulee palvella kestävän kehityksen linjauksia.

Pohjois-Karjalan biosfäärialue, josta käytetään myös nimeä UNESCO:n kestävän kehityksen yhteistyöalue, hyväksyttiin UNESCO:n ohjelmaan 1992. Biosfäärialueita on Suomessa kaksi (Saaristomeren ja Pohjois-Karjalan biosfäärialueet) ja 738 kaiken kaikkiaan 134 maassa (vuonna 2023). Alueeseen kuuluvat Lieksan kaupunki, Ilomantsin kunta ja Joensuun Tuupovaaran kaupunginosa, mutta biosfäärialuetoimintaa on koko maakunnassa.

Yhteistyön periaatteet ja tavoitteet

Kumppanuusyhteistyön periaatteet ovat sitoutuminen yhdessä sovittuihin kestävän kehityksen tavoitteisiin sekä yhteistyö ja alueellinen toiminta, jossa otetaan huomioon biosfäärialueen erityispiirteet ja sen tarjoamat mahdollisuudet.

Biosfäärialuetoiminnan tavoitteena on kehittää laajasti sovellettavia alueellisia toimintatapoja, jotka ottavat huomioon luonnon, talouden, kulttuurin ja yhteisöt sekä tuoda esille yhteisöjä ja toimijoita, jotka ovat alueellisesti merkittäviä kestävän kehityksen tekijöitä.

Sopimus on mahdollistava: sen kautta etsitään kestävän kehityksen yhteistyön tapoja ja mahdollisuuksia kuten hankeyhteistyötä, yrityskumppanuuksien edistäminen, markkinointi, viestintä ja näkyvyys. Sopimus on molemminpuolinen tahdonilmaus yhteistyöstä, jolla asetetaan tavoitteita yhteistyölle. Se ei luo osapuolille taloudellisia velvoitteita tai sitoumuksia.

Keskeiset yhteistyömuodot

Biosfäärialueen keskeinen tavoite on erityisesti ihmisen ja luonnon yhteiselo ja toimintamahdollisuus samoilla alueilla, mikä huomioidaan yhteistyömuotojen sisällöissä.

Biosfäärialueyhteistyö tukee mm. Pohjois-Karjalan tavoitetta energiatehokkaasta ja öljyvapaasta maakunnasta ja on sopusoinnussa Lieksan kaupungin strategian ja Lieksassa menossa olevien ja suunniteltujen hankkeiden kanssa. Tavoittelemme seuraavaa:

- **Lieksa on Hinku-kunta ja kaupunki on liittynyt kunta-alan energiatehokkuussopimukseen (KETS)**

Vähennetään ilmastopäästöjä lisäämällä uusiutuvaa energiaa ja kiertotaloutta sekä parantamalla energiatehokkuutta. Kannustetaan paikallisia yrityksiä ja asukkaita ilmastotekoihin.

- **Saavutettavuuden parantaminen**

Kolin matkailualueen sekä retkeilyalueiden ja -reittien saavutettavuutta edistetään julkisen liikenteen järjestelyillä (mukaan lukien Koli, Ruunaa, Patvinsuo, Nurmijärven suunta). Saavutettavuuden kehittämisessä on huomioitava kaikki julkisen liikenteen muodot Joensuusta ja Kuopiosta lähtien. Koli-Vuonismaa lauttayhteyden edistäminen.

- **Koli-Ruunaa-Pielinen-kiertomatkatuotteiden kehittäminen**

Lieksan kaupungin tavoitteena on lisätä Kolin matkailualueen tunnettuutta ja matkailijamäärää mm. Koli-Ruunaa-Pielinen-kiertomatkatuotteita kehittämällä eri matkailuverkostoissa.

- **Pielisen museo ja Paateri**

Pielisen museo toimii paikallisella tasolla kulttuurin lisäksi myös monipuolisesti sosiaalisen kestävyyden alalla. Museon toiminta karjalaisen puurakentamisen säilyttämiseksi on kansainvälisesti merkittävää ja maailmanlaajuiset yhteydet biosfäärialueverkoston kautta korostavat jatkossa tätä työtä ja sen merkitystä. Kuvanveistäjä Eva Rynänen ateljeekoti Paateri on Lieksan suosituimpia kulttuurimatkailukohteita. Se vaalii ja välittää Eva Rynänen taiteellista perintöä. Puukuvanveisto ja kohteen esiin nostaminen sopii erinomaisesti biosfäärialueen ja lieksalaiseen kestävän kehityksen ideologiaan, jossa kestävä luonto ja ihminen elävät rinnakkain.

- **Lieksa Pohjois-Karjalan puurakentamisen kärkikohteeksi: Brahea-kampus, sote-keskus, Pielien museon päärakennus, Moisionkadun kasvatus- ja koulutusyksikkö sekä Binderholz Nordic Oy:n Lieksan sahalinja, toimistorakennus ja Luhtirivitalo Lakehouse**

Lieksassa löytyy puurakentamisen referenssikohteita, ja kaupunki panostaa puurakentamiseen uuden sote-keskuksen ja Pielisen museon päärakennuksen myötä. Yhteistyöllä tuetaan työtä.

- **Yhteistyöverkoston rakenteen terävöittäminen**

Tavoitteena on tarkentaa biosfäärialueen Lieksan alueen yhteistyömallia, rooleja ja tavoitteita (kunta, kumppanuusyrietykset, kylät, yhdistykset, yritykset).

- **Kumppanuusyrietykset**

Tavoitteena on, että Lieksassa toimii useita biosfäärialueen kumppanuusyrietyksiä. Tavoitteena on monipuolistaa verkoston elinkeinorakennetta ja tarkentaa yritysten hyötyjä verkostoon kuulumisesta.

- **Ulkoilualueiden kehittäminen ja esteettömyyden parantaminen**

Karhunpolun retkeilyreitien kehittäminen ja rakenteiden kunnostaminen. Hyödynnetään keskustan alueen Pielispolkua ja Brahean polkua ja Pappilanluhdan kosteikkoa ulkoilu- ja virkistysalueena. Huomioidaan esteettömyyden kehittämisessä myös esteetön maisema ja näkemäalueet esim. Lieksanjoelle ja Pieliselle.

- **Alvar Aallon kohteet kulttuurimatkailussa**

Selvitetään Lieksan Alvar Aallon kohteiden mahdollinen hyödyntäminen kulttuurimatkailutuotteena: Mätäsvaaran tyyppitalot, Lieksankosken ja Pankakosken voimalaitokset.

- **Koli Forum**

Koli Forum hakee talouden, politiikan, tieteen ja kulttuurin edustajien välisen vuoropuhelun kautta luonnonvarat huomioon ottavan kehityksen tueksi uutta tietoa ja linjauksia pitkälle tulevaisuuteen.

- **Virtakutuiset kalat**

Lieksa on järvilohikaupunki. Kaupunki on ollut useiden vuosikymmenten ajan mukana turvaamassa virtakutuisien kalojen elinmahdollisuuksien ja luontaisen lisääntymisen edellytyksiä Pielisellä ja Lieksanjoella. Työtä jatketaan.

- **Leirikoulutoiminnan ja koulujen retkikohteiden kehittäminen kestävän kehityksen teemalla**

Lieksan monipuolisten luonto- ja kulttuurikohteiden hyödyntäminen peruskoulun opetussuunnitelman toteuttamisessa yhteistyössä paikallisten matkailuyritysten kanssa.

Lisäksi Lieksan kaupunki ja biosfäärialue tekevät edunvalvontatyötä ajankohtaisissa asioissa kestävän kehityksen edistämiseksi. Lieksan kaupungin ja biosfäärialueen välillä järjestetään säännölliset tapaamiset vuosittain ja yhteistyötä tehdään konkreettisissa toimenpiteissä, hankkeissa ja tapahtumissa. Lieksan kaupungin edustaja on mukana Pohjois-Karjalan biosfäärialueen ohjausryhmässä ja työvaliokunnassa.

Biosfäärialueohjelman tunnukset ja niiden käyttö

Lieksan kaupungilla on käyttöoikeus UNESCO/MAB logoon yhdessä biosfäärialuelogon kanssa yhteiseen toimintaan liittyvissä kohteissa ja toiminnoissa. Logoja ei saa erottaa toisistaan.

Sopimuksen soveltaminen ja velvoitteet

Sopimus ei luo osapuolille taloudellisia velvoitteita tai sitoumuksia, vaan on molemminpuolinen tahdonilmaus yhteistyöstä. Biosfäärialue ei ole sopimusoikeudellisesti tarkasteltuna oikeustoimikelpoinen osapuoli.

Sopimuksen perusteella kaupungin konserniyhtiöillä on mahdollisuus tehdä erillinen sopimus Pohjois-Karjalan biosfäärialueen kanssa.

Lieksassa xx.xx.2023

Pohjois-Karjalan biosfäärialue

Lasse Okkonen
 Ohjausryhmän
 puheenjohtaja

Vilma Lehtovaara
 Koordinaattori

Lieksan kaupunki

Jarkko Määttänen
 Kaupunginjohtaja

Sari Leinonen
 Hallintojohtaja